JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CARL OTTO LENZ
15 päivänä huhtikuuta 1997 *

1. Nyt esillä olevassa jäsenyysvelvoitteiden noudattamista koskevassa asiassa komissio väittää, että Irlanti ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 6, 48, 52 ja 58 artiklan sekä työntekijöiden oikeudesta jäädä jäsenvaltion alueelle työskenneltyään siinä valtiossa 29 päivänä kesäkuuta 1970 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1251/70 7 artiklan [1] sekä jäsenvaltioiden kansalaisten oikeudesta jäädä toisen jäsenvaltion alueelle toimittuaan siellä itsenäisenä ammatinharjoittajana 17 päivänä joulukuuta 1974 annetun neuvoston direktiivin 75/34/ETY 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan [2]. Komissio perustelee tätä väitettään sillä, että Irlanti pitää voimassa lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, joissa rajoitetaan oikeus muun aluksen kuin kalastusaluksen rekisteröimiseen Irlannin kansalliseen alusrekisteriin hallituksen, ministeriön, Irlannin kansalaisen tai irlantilaisen oikeushenkilön kokonaan tai osittain omistamiin aluksiin.

2. Irlannin oikeuden asiaa koskevat säännökset sisältyvät vuoden 1955 *Mercantile Marine Act*iin (vuoden 1955 kauppalaivastolaki). Lain 9 mukaan seuraavia aluksia pidetään lähtökohtaisesti [3] "irlantilaisina aluksina", joilla siten on oikeus käyttää Irlannin lippua; Irlannin valtiolle kuuluvat alukset; Irlannin kansalaiselle tai irlantilaiselle oikeushenkilölle [4] kokonaan tai osittain kuuluvat alukset, joita ei ole rekisteröity toisen maan lainsäädännön mukaisesti, sekä myös alukset, jotka on rekisteröity tai katsotaan olevan rekisteröity tämän lain mukaisesti. Lain 16 §:ssä säädetään, että ellei lain 19 §:stä [5] muuta johdu, ainoastaan Irlannin hallitus, ministeriöt, Irlannin kansalaiset ja irlantilaiset oikeushenkilöt voivat omistaa rekisteröidyn aluksen tai osuuden siitä.

3. Alun perin näitä säännöksiä sovellettiin sekä kauppa- ja kalastusaluksiin että aluksiin, joita ei käytetty elinkeinotoiminnassa vaan vapaa-ajan tarkoituksiin. Irlanti antoi EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisen hallinnollisen menettelyn kuluessa vuoden

* Alkuperäinen kieli: saksa.

1 — EYVL L 142, s. 24. Asetuksen 7 artiklan sanamuoto on seuraava: "Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 mukainen oikeus yhdenvertaiseen kohteluun koskee myös henkilöitä, joihin sovelletaan tämän asetuksen säännöksiä."

2 — EYVL 1975, L 14, s. 10. Direktiivin 7 artiklan sanamuoto on seuraava: "Jäsenvaltioiden on sovellettava niihin henkilöihin, joilla on oikeus jäädä jäsenvaltion alueelle, oikeutta yhdenvertaiseen kohteluun, joka on tunnustettu sijoittautumisvapauden rajoitusten poistamiseksi annetuissa, tätä koskevan yleisen toimintaohjelman III osaston mukaisissa neuvoston direktiiveissä.

3 — Lain 9 §:ssä todetaan, että sitä sovelletaan, "ellei lain 18 3 momentista muuta johdu". Tällä säännöksellä ei ole merkitystä nyt esillä olevan asian kannalta.

4 — "Irlantilaisella oikeushenkilöllä" (Irish body corporate) tarkoitetaan lain 2 1 momentin määritelmän mukaan oikeushenkilöä, joka on perustettu Irlannin lainsäädännön mukaan ja jolla on toimintansa pääasiallinen keskus (principal place of business) Irlannissa.

5 — Lain 19 §:ssä Irlannin hallitukselle annetaan oikeus myöntää vastavuoroisuuden perusteella poikkeuksia toisen jäsenvaltion kansalaisille ja oikeushenkilöille. Tällä säännöksellä ei ole merkitystä nyt esillä olevan asian kannalta, kuten komissio on perustellusti todennut vastaajana olevan jäsenvaltion sitä kiistämättä.

1994 *Fisheries (Amendment) Act*in (vuoden 1994 kalastusta koskeva laki, jolla muutettiin aiempia säännöksiä). Komissio katsoi, että kalastusaluksia koskevissa uusissa säännöksissä otetaan huomioon komission moitteet. Komission nostama kanne koskee siten edellä mainitun Irlannin lain säännöksiä vain kauppa-alusten ja niiden alusten osalta, joita ei käytetä kaupalliseen vaan vapaa-ajan toimintaan.

4. Esitetyistä asiakirjoista ilmenee, että komissio esitti väitteen siitä, että Irlannin säännökset ovat asetuksen (ETY) N:o 1251/70 7 artiklan ja direktiivin 75/34/ETY 7 artiklan vastaisia, vasta kahdessa perustellussa lausunnossaan. Mielestäni tämä seikka ei kuitenkaan estä asian tutkittavaksi ottamista. Komission aiemmista virallisista huomautuksista ilmeni näet selkeästi komission katsovan, etteivät kyseessä olevat Irlannin säännökset olleet yhteensoveltuvia henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevien EY:n perustamissopimuksen määräysten kanssa. Sekä asetus (ETY) N:o 1251/70 että direktiivi 75/34/ETY ovat johdettua oikeutta, jolla vapaata liikkuvuutta edistetään. Siten ei ole syytä olettaa, että myöhästynyt vetoaminen näihin kahteen säädökseen olisi loukannut Irlannin oikeuksia. Irlanti ei sitä paitsi ole edes väittänyt, että kanne olisi jätettävä tutkimatta.

5. Katson voivani esittää asiakysymykset lyhyesti. Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Factortame ym. 25.7.1991 antamasta tuomiosta [6], asiassa komissio vastaan Irlanti 4.10.1991 antamasta tuomiosta [7], asiassa komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta 4.10.1991 antamasta tuomiosta [8] sekä asiassa komissio vastaan Ranska 7.3.1996 antamasta tuomiosta [9], joihin komissio on vedonnut, ilmenee selkeästi, että komission esittämät väitteet ovat perusteltuja. Viittaan yksinkertaisesti vain viimeksi mainitussa asiassa annetun tuomion tämän asian kannalta merkittäviin kohtiin. Siinä kyse oli Ranskan lainsäädännöstä, jonka mukaan alus voitiin merkitä kansalliseen alusrekisteriin vain, jos luonnolliset henkilöt, joilla on Ranskan kansalaisuus, omistivat aluksesta enemmän kuin puolet, tai alukset kuuluivat oikeushenkilöille, joiden kotipaikka oli Ranskassa tai joista, yksinkertaisesti todettuna, Ranskan kansalaiset hallitsivat määrättyä osaa [10].

6. Kaupalliseen toimintaan käytettävien alusten osalta yhteisöjen tuomioistuin katsoi seuraavaa:

"13. Tältä osin yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklassa määrätty yleinen kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kielto on pantu täytäntöön perustamissopimuksen 52 artiklalla tämän artiklan erityisellä soveltamisalalla ja että siten kaikki oikeussäännöt, jotka ovat 52 artiklan vastaisia ovat myös perustamissopimuksen 7 artiklan vastaisia (edellä mainittu asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, 18 kohta). ETY:n perustamis-

6 — Asia C-221/89, Factortame ym., tuomio 25.7.1991 (Kok. 1991, s. I-3905).

7 — Asia C-93/89, komissio v. Irlanti, tuomio 4.10.1991 (Kok. 1991, s. I-4569).

8 — Asia C-246/89, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 4.10.1991 (Kok. 1991, s. I-4585).

9 — Asia C-334/94, komissio v. Ranska, tuomio 7.3.1996 (Kok. 1996, s. I-1307).

10 — Ks. yksittäisten edellytysten osalta edellä alaviitteessä 9 mainittu asia komissio v. Ranska, tuomion 3 kohta.

sopimuksen 7 artiklasta on myöhemmin tullut EY:n perustamissopimuksen 6 artikla.

14. Edellä mainitussa asiassa Factortame ym. yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että jokaisen jäsenvaltion on noudatettava kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa jäsenvaltioiden kansalaisten osalta silloin, kun jäsenvaltio käyttää toimivaltaansa määritellä ne edellytykset, joiden mukaisesti alus voi saada sen 'kansalaisuuden' (29 kohta), ja että perustamissopimuksen 52 artiklassa ei sallita ehtoa, jonka mukaan aluksen omistavien tai vuokralle ottavien luonnollisten henkilöiden tai yhtiön osalta pääoman omistajien ja sen hallinnollisten toimielinten jäsenten on oltava tiettyä kansalaisuutta (30 kohta).

— —

17. Tästä seuraa, että Ranskan lainsäädäntö, jonka mukaan oikeus tulla merkityksi Ranskan alusrekisteriin ja käyttää Ranskan lippua kuuluu ainoastaan niille aluksille, joista enemmistöosuuden omistavat luonnolliset henkilöt, joilla on Ranskan kansalaisuus, on vastoin EY:n perustamissopimuksen 6 ja 52 artiklaa. Tilanne on sama sen edellytyksen osalta, jonka mukaan Ranskan kansalaisten on omistettava tietty osa aluksia omistavien oikeushenkilöiden pääomasta, kuten myös sen edellytyksen suhteen, jonka mukaan Ranskan kansalaisten on tosiasiallisesti vastattava aluksen hallinnoimisesta ja johtamisesta.

— —

19. Lopuksi Ranskan lainsäädäntö on perustamissopimuksen 52 ja 58 artiklan vastainen, koska siinä vaaditaan, että aluksia omistavien oikeushenkilöiden kotipaikan on sijaittava Ranskan alueella, ja siten estetään aluksen rekisteröinti tai hallinnoiminen silloin, kun kyse on toissijaisesta toimipaikasta kuten kauppaedustajan liikkeestä, sivuliikkeestä tai tytäryhtiöstä."

7. Niitten alusten osalta, joita *ei* käytetä kaupalliseen toimintaan, yhteisöjen tuomioistuin katsoi seuraavaa:

"21. On syytä palauttaa mieleen tältä osin, että yhteisön oikeudessa taataan jokaiselle jäsenvaltion kansalaiselle sekä vapaus siirtyä toiseen jäsenvaltioon palkkatyön harjoittamista varten tai toimiakseen siellä itsenäisenä ammatinharjoittajana että oikeus jäädä sinne palkkatyön harjoittamisen tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimisen jälkeen. Mahdollisuus harrastaa tässä jäsenvaltiossa tarjolla olevaa vapaa-ajan toimintaa on kuitenkin vapaan liikkuvuuden välttämätön seuraus.

22. Tästä seuraa, että yhteisön oikeuden vapaata liikkuvuutta koskevia oikeussääntöjä on sovellettava jäsenvaltion kansalaisen vapaa-ajan veneilyyn käytettävän aluksen merkitsemiseen alusrekisteriin vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

23.. Ranskan lainsäädäntö, jossa varataan vain sen kansalaisille oikeus merkitä Ranskassa

alusrekisteriin vapaa-ajan veneilyyn käytettävä alus, josta he omistavat enemmän kuin puolet, siis on perustamissopimuksen 6, 48 ja 52 artiklan sekä asetuksen N:o 1251/70 7 artiklan ja direktiivin 75/43 7 artiklan vastainen."

8. Irlannin hallitus myöntää vastineessaan, kuten komissio vastauskirjelmässään oikein huomauttaa, että komission väitteet olivat perusteltuja. Vastaajana oleva jäsenvaltio tosin väittää tässä yhteydessä myös, että toisten jäsenvaltioiden luonnollisilla henkilöillä tai yhtiöillä on sama oikeus käyttää Irlannin satamia kuin Irlannin kansalaisilla. Ainoa ero olisi se, että ensiksi mainitut eivät voi rekisteröidä aluksiaan Irlannin alusrekisteriin. Kuten komissio vastauskirjelmässään perustellusti toteaa, tämä perustelu on hylättävä. Jo asiassa Factortame ym. antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi vastaavan perustelun EY:n perustamissopimuksen 52 artiklan yhteydessä vedoten määräyksen sanamuotoon, jonka mukaan sijoittautumisvapauteen kuuluu toisten jäsenvaltioiden kansalaisten oikeus "ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia — — niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia" [11]. Sama koskee myös muita säännöksiä ja määräyksiä, joihin komissio vetoaa tämän kanteensa tueksi.

9. Irlannin hallituksen vastineessaan esittämä oletus, että kansallisen lainsäädännön yhteisön oikeuden mukaiseksi saattamisen edellyttämät säännökset saadaan annettua lähitulevaisuudessa, viittaa siihen, että Irlanti aikoo nyt täyttää yhteisön oikeuden mukaiset velvoitteensa; tämä seikka ei kuitenkaan vaikuta tämän asian ratkaisuun.

10. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että Irlanti ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 6, 48, 52 ja 58 artiklan, työntekijöiden oikeudesta jäädä jäsenvaltion alueelle työskenneltyään siinä valtiossa 29 päivänä kesäkuuta 1970 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1251/70 7 artiklan eikä jäsenvaltioiden kansalaisten oikeudesta jäädä toisen jäsenvaltion alueelle toimittuaan siellä itsenäisenä ammatinharjoittajana 17 päivänä joulukuuta 1974 annetun neuvoston direktiivin 75/34/ETY 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se pitää voimassa lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, joissa rajoitetaan oikeus muun aluksen kuin kalastusaluksen rekisteröimiseen Irlannin kansalliseen alusrekisteriin hallituksen, ministeriön, Irlannin kansalaisen tai Irlannin oikeuden mukaan perustetun oikeushenkilön kokonaan tai osittain omistamiin aluksiin. Lisäksi ehdotan, että Irlanti velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

11 — Edellä alaviitteessä 6 mainittu asia, tuomion 25 kohta.